

Моніторинг місць компактного проживання ВПО в Україні: Раунд 8

Основні висновки

Гуманітарна допомога: лише половина (51%) місць компактного проживання (МКП) повідомили про отримання гуманітарної допомоги протягом квітня-травня 2023, що є меншим, ніж у січні-лютому 2023 (58%). Дані, отримані від МКП, розташованих у Східному та Північному регіонах, вказують, що вони отримували допомогу в меншому розмірі порівняно з іншими регіонами.

Гуманітарні потреби: потреби у гуманітарній допомозі залишаються незмінними та, передусім, включають: засоби для прибирання (75%), засоби гігієни (65%), продукти харчування (56%), необхідність проведення капітального або поточного ремонту (81%), кухонне обладнання (48%), ремонтні роботи, пов'язані з об'єктами водопостачання, санітарії та гігієни (43%), пральні та сушильні машини (35%).

Рівень заповненості МКП: середній рівень заповненості МКП, згідно отриманих даних, становить 56%, що вказує на можливість розміщення додаткової кількості ВПО у разі необхідності.

Ризик довготривалого перебування ВПО: дев'яносто відсотків (90%) керівників МКП повідомили, що внутрішньо переміщені особи (ВПО) зазвичай проживають в МКП три або більше місяців.

Місця компактного проживання у навчальних закладах: 28% МКП, розміщених у навчальних закладах (школах, дитячих садках, гуртожитках) повідомили, що надання освітніх послуг було частково ускладнене через перебування в них ВПО, а 11% зазначили про пов'язаний із цим значний негативний вплив (інколи до призупинення освітнього процесу). Частка опитаних МКП, що розташовувались у школах та дитячих садках, зменшилась з 28% у грудні 2022 до 21% у квітні 2023.

Перешкоди у доступі до освіти: тридцять відсотків (30%) МКП повідомили про перешкоди у доступі дітей до освіти. Основними причинами вказувались: брак ноутбуків (20% МКП), відсутність окремого приміщення для дистанційного навчання (16% МКП), відсутність інтернету (6%). 88% МКП поінформували про наявність шкіл та дитячих садків з можливістю зарахування, розташованих в 30 хвилинах з використанням громадського транспорту.

Розвиток потенціалу: лише 27% керівників МКП пройшли навчання з питань управління МКП і 16% з питань захисту (щодо реалізації принципів захисту, захисту від сексуальної експлуатації та насильства та запобігання гендерно зумовленому насильству); 61% керівників МКП не проходили навчання. Особливу увагу слід звернути на Сумську область, де кількість керівників, що не пройшли навчання становить 100%, а також Рівненську (94%) та Донецьку (88%) області.

Доступ до води: вісімдесят сім відсотків (87%) МКП повідомили, що підключені до системи централізованого водопостачання; 78% МКП зазначили, що мешканці мали достатню води для задоволення всіх потреб, у тому числі для споживання, приготування їжі, особистої гігієни, прання та інших побутових цілей. П'ять відсотків (5%) МКП у Миколаївській та Рівненській областях, а також 3% МКП у Львівській області, як повідомляється, не мали достатньо води для задоволення жодної із вищезазначених потреб.

Вода, санітарія та гігієна: Повідомляється, що 53% МКП не відповідали Мінімальним стандартам CCCM Кластеру стосовно кількості душевих/ванних кімнат (1 на 8 мешканців) і 14% – щодо кількості туалетів (1 на 20 мешканців).¹ У Східному регіоні зафіксовано найвищі показники невідповідності обом стандартам (63% і 22% відповідно).

ГЕОГРАФІЧНЕ ОХОПЛЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Раунд 8 ММКП проводиться з урахуванням регіонального розподілу Кластеру з питань управління та координації МКП в Україні. Карту регіонального розподілу Кластеру CCCM можна знайти за [посиланням](#).

КОНТЕКСТ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ

Моніторинг місць компактного проживання ВПО (ММКП) – це ініціатива Кластеру з питань управління та координації місцями компактного проживання ВПО в Україні (СССМ), реалізована Ініціативою REACH за підтримки організацій-партнерів Кластеру та Офісом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, спрямована на забезпечення широкого кола учасників процесу, у тому числі гуманітарних організацій та органів державної та місцевої влади України, ключовою інформацією про місця компактного проживання ВПО (МКП), які розміщують внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

Збір даних в рамках Раунду 8 ММКП відбувався з 17 квітня по 01 травня 2023 року. Загалом, було опитано 1 277 МКП шляхом проведення інтерв'ю з ключовими інформантами. (див. розділ "Контекст та методологія" на останній сторінці).

Оскільки вибірка колективних центрів не була репрезентативною, результати дослідження слід вважати індикативними.

1. Розрахунок здійснено з урахуванням поточної кількості мешканців МКП; частка МКП, які не відповідають мінімальним стандартам Кластеру CCCM є набагато вищою, зважаючи на їхню місткість: 76% МКП, згідно отриманих даних, не відповідали мінімальним стандартам Кластеру CCCM щодо душевих/ванних кімнат (1 ванна кімната на 8 мешканців) та 25% – щодо туалетів (1 туалет на 20 мешканців). У Східному регіоні зафіксовано найвищий відсоток МКП, які не відповідали обом зазначеним стандартам, – якщо брати до уваги місткість, а не поточну кількість мешканців в них - 83% та 36% відповідно. Для більш детальної інформації дивись [Мінімальні стандарти CCCM Кластеру для МКП в Україні](#) – травень 2022 та [Довідник](#) у цій сфері.

ДЕМОГРАФІЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТА НАМІРИ ЩОДО ПОДАЛЬШОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ

Упродовж Раунду 8 опитано 1 277 місць компактного проживання ВПО із загальною місткістю - 114 295 місць. На момент збору даних в МКП було розміщено 63 848 ВПО, що відповідає середньому по Україні рівню заповненості у 56%.²

Термін перебування мешканців у 90% опитаних місцях компактного проживання ВПО зазвичай становив більше трьох місяців. Третина керівників місць компактного проживання ВПО (30%) повідомила про випадки залишення внутрішньо переміщеними особами МКП за власним бажанням протягом березня-квітня 2023 року. За їхніми оцінками, відтік ВПО склав близько 2 550 осіб, (4% населення опитаних місць компактного проживання ВПО), половина з яких виїхала з МКП, розташованих у Східних областях (1 014).

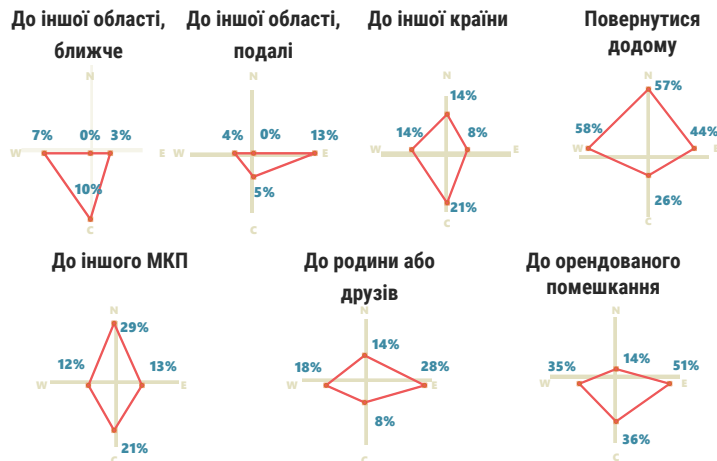
Шістнадцять відсотків (16%) МКП зазначали, що деякі ВПО планували виїхати з місць компактного проживання ВПО у квітні-травні 2023 року.³

Три відсотки (3%) місць компактного проживання ВПО повідомили про розміщення дітей без супроводу, тобто дітей, які проживали в МКП без батьків або офіційних опікунів.

Демографічний розподіл, % мешканців МКП

Наміри ВПО щодо подальшого переміщення, у розрізі регіонів та типом переміщення (N: Північ, E: Схід, W: Захід, C: Центр)

Наявність вразливих груп населення, за % МКП, в яких присутній принаймні один представник або домогосподарство такої групи

Літні жінки (60+)	84%
Літні чоловіки (60+)	72%
Люди із зареєстрованою та незареєстрованою інвалідністю	62%
Домогосподарства, очолювані жінками	38%
Особи з хронічними захворюваннями, включаючи проблеми з психічним здоров'ям	20%
Домогосподарства з трьома або більше дітьми	19%
Особи похилого віку (60+), що потребують догляду	15%

Виселення

Чотири відсотки (4%) МКП повідомили про примусове виселення мешканців протягом 30 днів, що передувало збору даних; найбільший відсоток, при цьому, спостерігався у Херсонській (33%) та Харківській (20%) областях. Згідно даних, отриманих від керівників опитаних МКП, серед основних причин виселення зазначалися небезпечна чи агресивна поведінка ВПО (73%), а також недотримання норм та правил перебування в місцях компактного проживання ВПО (58%).

НАЯВНІСТЬ ІНФРАСТРУКТУРИ ДЛЯ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ У КОЛЕКТИВНИХ ЦЕНТРАХ

2 Загальна місткість та рівень заповненості розраховані на підставі інтерв'ю 1 277 МКП та включили також відповіді керівників МКП, які на момент опитування не розміщували ВПО.

3. Наведені відсотки відображають обізнаність керівництва МКП про наміри щодо подальшого пересування протягом найближчих 30 днів: 16% МКП повідомили, що виїхати планують менш ніж 25% мешканців, у 2% МКП про такі плани повідомили керівництво 25-75% та у 2% - 75-100% ВПО. Також 61% МКП зазначили, що ВПО виїжджати не планують, а 20% МКП відмітили, що не знають про наміри ВПО з цього приводу.

УПРАВЛІННЯ МКП ТА СТАН РЕАГУВАННЯ НА ПОТРЕБИ ПОСТРАЖДАЛОГО НАСЕЛЕННЯ

- 94% МКП знаходяться під керівництвом певної організації або органів влади
- 96% МКП консультуються з мешканцями під час прийняття рішень щодо діяльності МКП
- 56% МКП повідомили, що мають підписані мешканцями згоду на збір та використання персональних даних
- 44% зазначили, що мають з ВПО підписані договори
- 91% повідомили про розгляд керівництвом скарг від мешканців

Більше половини (51%) опитаних МКП перебувають у комунальній власності, менший відсоток – у державній (центральної влади – 32%) та приватній власності (17%).

Тип будівлі, % МКП

Гуртожитки освітніх закладів	██████████	40%
Соціальне житло ⁴	██████████	15%
Школи	██████████	12%
Дитячі садки	██████████	9%
Заклади охорони здоров'я	██████████	8%
Нежитлові приміщення ⁵	██████████	8%

Порівняно з груднем 2022 року змінився розподіл типів будівель, які використовуються в якості МКП. Зокрема, частка МКП, організованих у приміщеннях шкіл, зменшилася з 16% у 6-му раунді (грудень 2022) до 12% в останньому, квітневому раунді; водночас, частка МКП, облаштованих у дитячих садках, зменшилася з 12% до 9%.⁶

Управління МКП

Переважає більшість (94%) опитаних МКП знаходиться під керівництвом певних організацій чи органів влади. Найчастіше у цій ролі виступають органи місцевої влади (47%), освітні заклади (28%) та органи державної влади (16%). Близько 87% з цих МКП повідомили про присутність відповідальної особи протягом дня (45%) або цілодобово (24/7) (42%).

Більшість (96%) керівників МКП повідомили, що консультуються з мешканцями при прийнятті рішень щодо діяльності МКП: 49% – шляхом проведення загальних зборів, 47% – за допомогою індивідуальних консультацій. У більшості випадків загальні збори проводилися за запитом (80%); в інших випадках вони мали місце щотижня (12%) або щомісяця (7%).

ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ

Доступність інформації щодо послуг для ВПО у МКП, за повідомленнями керівників МКП :

Інформація про державну реєстрацію ВПО	93%
Інформація про доступні медичні заклади та послуги	91%
Інформація про державні та місцеві програми грошових виплат та нематеріальної допомоги ВПО	90%
Інформація стосовно пенсій та державних програм соціального захисту	88%
Інформація про порядок звернення до місцевої влади /державних органів стосовно отримання документів, що підтверджують факт пошкодження будинку та/або власності в результаті військових дій, а також отримання компенсації	87%
Інформація про державні освітні послуги (наприклад, зарахування до шкіл та дитячих садків)	87%
Інформація про можливість отримання юридичної допомоги	86%
Інформація про можливі варіанти проживання за межами МКП (оренда квартир, соціальне житло, тощо)	86%
Інформація про реєстрацію у Державній службі зайнятості, про заходи з профорієнтації та можливості працевлаштування	85%
Інформація щодо можливості проходження навчання щодо поводження із вибухонебезпечними предметами	68%
Інформація щодо захисту від сексуальної експлуатації та насильства, та стосовно послуг постраждалим від гендерно зумовленого насильства	55%

Проходження навчання керівництвом МКП

Шістдесят один відсоток (61%) керівників МКП повідомив, що не проходили жодного навчання, пов'язаного із управлінням МКП. Особливе занепокоєння з цього приводу викликають Сумська (100%), Рівненська (94%) та Донецька (88%) області. Загалом, тільки 27% керівників МКП пройшли навчання з управління та координації місцями компактного проживання ВПО та 16% – з питань захисту (захисту від сексуальної експлуатації та насильства, запобігання гендерно зумовленому насильству та реалізації принципів захисту).

Правила розміщення та перебування в МКП

Дев'яносто чотири відсотки (94%) МКП, згідно отриманих даних, мають систему реєстрації новоприбулих ВПО. Шістдесят шість відсотків (66%) ведуть облік мешканців МКП у паперовому вигляді, а 26% застосовують електронну форму ведення. Більше половини (56%) МКП повідомили про наявність підписаної з мешканцями згоди на збір та використання персональних даних.

Найчастіше під час розміщення ВПО керівники МКП вимагали надання паспорту громадянина України (92%), довідки про реєстрацію ВПО (73%) або ідентифікаційний номер платника податків (38%).

Більшість МКП (79%) мають письмові правила перебування, але тільки 44% зазначили про підписання договорів з ВПО, в яких визначаються умови перебування в МКП (також 4% МКП повідомили, що підписують такі договори тільки з новоприбулими ВПО).

Механізм зворотного зв'язку та розгляду скарг

Дев'яносто сім відсотків (97%) МКП повідомили про наявність механізму зворотного зв'язку та розгляду скарг. У 91% з цих МКП скарги розглядалися безпосередньо керівництвом МКП. Окрім цього, керівники МКП повідомляли про використання для зв'язку з ВПО скриньок для відгуків та пропозицій, а також "гарячої" лінії (14%). При цьому, згідно отриманих даних, у 20% МКП, розташованих у Херсонській області, механізм зворотного зв'язку та розгляду скарг був відсутній.

Закриття МКП

Два відсотки (2%) керівників МКП повідомили, що очікують закриття МКП у квітні-травні 2023 року, найчастіше (67%) – з причини відновлення МКП своєї основної діяльності.

4. Наприклад, готелі, соціальні установи, пансіонати, інтернати та ін.

5. До нежитлових приміщень відносяться: релігійні установи, бібліотеки, магазини, офісні будівлі, будинки культури, ресторани і т.п.

6. Відповідно до Мастер листа МКП (містить дані також і щодо МКП, які не було опитано протягом певного раунду ММКП) кількість МКП, розташованих в школах та дитячих садках, зменшилась з 1904 у грудні 2022 (47% від загальної кількості МКП) до 1721 у квітні 2023 (44% від загальної кількості МКП).

УМОВИ ПРОЖИВАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА

- 81% МКП вказали на необхідність проведення капітального або поточного ремонту
- 62% повідомили про наявні в МКП проблем з точки зору інфраструктури
- 79% керівників МКП повідомили про наявність бомбосховищ безпосередньо в МКП (44%) або поблизу (35%)

Аварійне живлення та мобільний зв'язок

Згідно інформації, наданої керівництвом, у 8% МКП електропроводка регулярно не витримувала поточний рівень споживання електроенергії, інші 30% зазначили, що стикаються з такою проблемою періодично.

Також, згідно отриманих у 8-му раунді даних частка МКП, які вказали на наявність резервного джерела живлення, збільшилась до 62% у порівнянні з 53%, отриманими у попередньому раунді. Серед таких МКП 35% зазначили, що резервне джерело живлення повністю задовольняє потреби в електроенергії, 61% повідомили про часткове задоволення потреб, а 2% відмітили неможливість задоволення потреб взагалі.

У Північному регіоні зафіксовано найбільшу частку МКП, забезпечених резервними джерелами живлення – 85%, а у Східному регіоні – найменша (56%).

Проблеми в МКП з точки зору інфраструктури, % МКП

Брак інфраструктури для літніх людей та людей з інвалідністю	33%
Неможливість усамітнитись на території МКП (відсутність перегородок та дверей)	8%
Недостатність освітлення всередині будівлі МКП (у місцях загального користування, таких як коридори)	8%
Недостатність освітлення навколо МКП	7%

Потреба у ремонтних роботах, % МКП

Дрібний або поточний ремонт стін та/або підлоги	52%
Ремонт дверей та вікон	37%
Капітальний ремонт стін та/або підлоги	15%
Відсутність електропостачання	15%
Протікання даху	15%

Проблеми в МКП з точки зору умов проживання, % МКП

Не відокремлені душові/ванні кімнати	31%
Не відокремлені туалети	29%
Недостатня кількість дитячих майданчиків	19%
Недостатня кількість душових кабін	17%
Відсутність приватності в спальній зоні	15%

НЕПРОДОВОЛЬЧІ ТОВАРИ

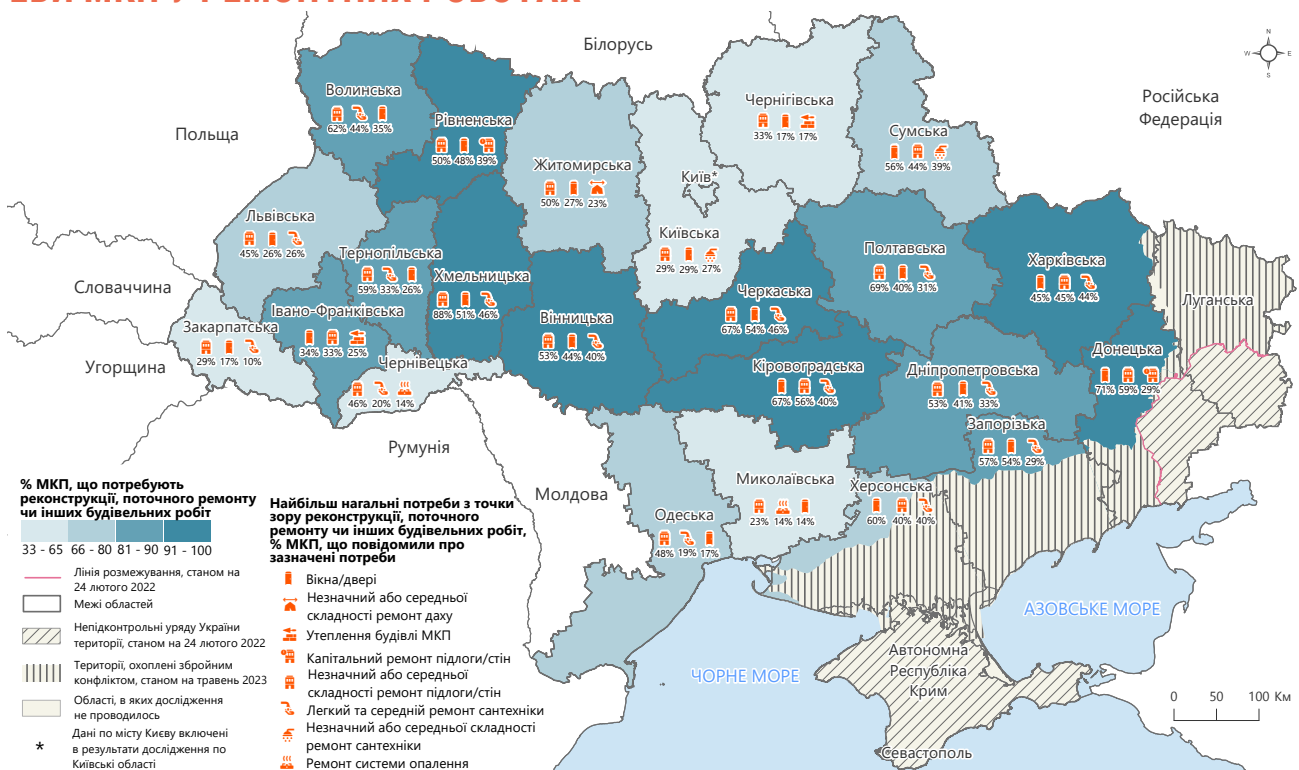
Спальні принадлежности, про потребу в яких зазначалось найчастіше, % МКП

Постільна білизна	86%
Подушки	68%
Ковдри	61%
Матраци	60%
Ліжка ⁷	46%

Предмети одягу, про потребу в яких зазначалось найчастіше, % МКП

Взуття для дорослих	86%
Одяг для дорослих	84%
Білизна та шкарпетки для дорослих	72%

ПОТРЕБИ МКП У РЕМОНТНИХ РОБОТАХ

7. Окрім стандартних ліжок МКП також повідомили про потребу у функціональних та розкладних ліжках (по 10% МКП).

ОБЛАШТУВАННЯ ПРОСТОРУ МКП

Розміщення мешканців МКП

При середньому рівні заповненості МКП у 56% три відсотки (3%) повідомили про перенаселеність МКП. Чотири відсотки (4%) МКП, водночас, вказували на недостатність приміщень для розміщення всіх мешканців. Крім того, 15% керівників МКП зазначили про відсутність приватності у спальній зоні.

Двадцять дев'ять відсотків (29%) керівників МКП наголосили, що мають повний план розміщення різних груп ВПО, у 25% такий план наявний частково та 46% взагалі не мають плану розміщення ВПО певних груп. Згідно з отриманими даними 44% МКП не мають окремих кімнат для жінок та чоловіків, 30% повідомили про розподіл всіх кімнат за ознакою статі, а 25% – про розподіл за ознакою статі частини кімнат. Північний регіон виділявся в цьому відношенні: 80% МКП повідомили, що мають окремі кімнати для жінок та чоловіків.

Місця загального користування

Відповідно до отриманих даних ігрові майданчики для дітей наявні у 62% МКП: 29% зазначили, що такі місця розміщені в приміщеннях МКП, а 48% повідомили про їх розташування ззовні.

Про наявність зон відпочинку для дорослих повідомили 60% керівників. На підтвердження цього третина МКП (29%) зазначила про потребу в організації простору для дозвілля.

Особистий простір

Сімдесят чотири відсотки (74%) МКП повідомили про розміщення домогосподарств ВПО в окремих кімнатах; водночас, 41% зазначили, що деякі або всі кімнати МКП є спільними для кількох домогосподарств.⁸ Одинадцять відсотків (11%) МКП вказали, що розміщують ВПО в одному спільному приміщенні; у Рівненській області відсоток таких МКП становив 55%, а у Херсонській та Харківській областях сягав 20%. Крім того, 74% МКП, які розміщують ВПО в одному спільному приміщенні, зазначили, що у такому приміщенні окремі зони для чоловіків та жінок відсутні.

Відсутність особистих шафок для зберігання особистих речей та документів ВПО досі залишається проблемою для 81% МКП.

Плата за проживання та комунальні послуги

Сімдесят сім відсотків (77%) МКП повідомили, що не стягують з ВПО жодних платежів (87% у Західному регіоні та 67% у Східному). Водночас, 15% зазначили, що стягують плату за спожиті комунальні послуги (32% у Дніпропетровській області), 11% – за проживання (по 28% у Дніпропетровській та Сумській областях) та 3% – і за проживання, і за комунальні послуги.

У середньому плата (за проживання та/або комунальні послуги) складала близько 1 133 грн за одного мешканця на місяць.

ВОДА, САНИТАРІЯ ТА ГІГІЄНА (ВСГ)

- 87% МКП повідомили, що підключені до системи централізованого водопостачання
- 53% не відповідають мінімальним стандартам СССМ щодо душових/ванних кімнат (1 місце на 8 жителів)
- 14% не відповідають мінімальним стандартам СССМ щодо туалетів (1 місце на 20 жителів)
- 7% МКП вказали на недостатність місця для збору відходів у МКП

Доступ до води

Більш ніж три чверті (78%) МКП зазначили, що мешканці мають достатню води для всіх потреб, у тому числі питної води, для приготування їжі, особистої гігієни, прання та інших побутових потреб. Менший відсоток МКП спостерігався у Дніпропетровській (40%), Миколаївській (41%) та Донецькій (47%) областях. Згідно отриманих даних 5% МКП у Миколаївській та Рівненській, а також 3% у Львівській областях не мали достатню води для задоволення жодної із вищезазначених потреб, включаючи питну воду.

Вісімдесят п'ять відсотків (85%) МКП повідомили, що мешканці споживають водопровідну воду (централізоване водопостачання). Волинська (65% МКП), Миколаївська (68%) та Івано-Франківська (69%) були областями, де цей відсоток склав менше 70%.

Сорок два відсотки (42%) керівників МКП зазначили про достатню якість питної води; водночас, 5% вказали на її погану якість, особливо в Харківській (27%) та Миколаївській (20%) областях. Про дуже погану якість питної води повідомили 5% МКП у Вінницькій, 3% у Волинській та 2% у Хмельницькій областях.

Що стосується стану водопровідної системи, майже половина МКП повідомила про необхідність проведення дрібного або поточного (29% МКП), а також капітального (19%) ремонту. Про проблеми зі каналізацією повідомили 14% опитаних МКП.

Душові / ванні кімнати та туалети

За даними дослідження у 3% МКП відсутні душові /ванні кімнати. Відсоток таких МКП був вищим у Харківській (14%), Миколаївській (14%) та Сумській (11%) областях. Шість відсотків (6%) МКП повідомили про відсутність туалетів, у Східному регіоні – 11%. Майже третина МКП зазначила про розподіл душових/ванних кімнат та туалетів за ознакою статі (28% та 31% відповідно), деякі повідомили про частковий розподіл (8% та 11% відповідно).

Якщо порівнювати із середнім показником по Україні (13%), душові/ванні кімнати, пристосовані для людей з інвалідністю, частіше облаштувалися у МКП, розташованих у Північному регіоні (48%), дуже рідко – у Східному регіоні (7%). Крім того, про облаштування таких кімнат найчастіше повідомляли МКП, розміщені в модульних містечках (42%), медичних закладах (40%) та об'єктах соціального житла (31%). Аналогічна ситуація характерна і для туалетів, пристосованих для людей з інвалідністю – як з точки зору географічного розподілу, так і з огляду на тип будівлі, в якій розташовано МКП.⁹

Санітарні умови

Серед проблем, пов'язаними із санітарними умовами, керівники МКП найчастіше згадували плісняву на стінах (15%), мишей і тарганів (по 4%) та мурах (2%). Крім того, 29% керівників МКП повідомили про потребу у проведенні дезінфекції приміщень. Пральні та/або сушильні машини, як повідомляється, були потрібні в 35% МКП. Про потребу у засобах для прибирання та засобах особистої гігієни повідомили 84% та 74% МКП відповідно.

Необхідність удосконалення об'єктів водопостачання, % МКП

Спільні душові/ванні кімнати	31%
Спільні туалети	29%
Дрібний або поточний ремонт водопровідної системи	29%
Капітальний ремонт водопровідної системи	19%
Недостатня кількість душових/ванних кімнат	17%
Проблеми з дренажною системою	14%

8. Сума перевищує 100%, оскільки МКП може забезпечувати різні типи розміщення – дозволено обрання кількох варіантів відповіді.

9. Відсоток МКП, які повідомили про наявність туалетів для людей з інвалідністю, також становила 13% у цілому по Україні (43% МКП у Північному регіоні та 7% у Східному регіоні); про облаштування таких туалетів повідомили 42% МКП, розташованих у модульних містечках, 38% - у медичних закладах та 30% - в об'єктах соціального житла. Також МКП, які зазначили на їх наявність, повідомили, що всі такі приміщення розділені за ознакою статі (39% МКП), частково розділені (6%) або не розділені зовсім (54%), що в однаковій мірі відносилось як до туалетів, так і до душових/ванних кімнат, пристосованих для людей з інвалідністю.

ЗАБЕЗПЕЧЕНІСТЬ ПРОДУКТАМИ ХАРЧУВАННЯ. НАЯВНІСТЬ, ОБЛАШТУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КУХОННИХ ПРИМІЩЕНЬ

Про наявність кухонних приміщень зазначили 92% опитаних МКП, з яких 81% повністю забезпечені гарячою водою, а 7% – лише частково. Про відсутність гарячої води в кухонних приміщеннях частіше повідомляли МКП, розташовані в Північному та Східному регіонах (по 14%), зокрема у Донецькій (41%), Херсонській (40%) та Сумській (22%) областях.

Більшість МКП (97%) повідомила про регулярне прибирання кухонних приміщень. У двох третинах МКП (66%) прибирання здійснювалось мешканцями МКП почергово. Сорок один відсоток (41%) опитаних керівників зазначив, що прибирання здійснювалось персоналом МКП, а 8% – залучали для цього спеціалізовані організації.

МКП, опитаним у Раунді 8, частіше бракувало наступного кухонного обладнання: місця для зберігання запасів (50%), мікрохвильові печі (44%) та духових шаф (39%). Майже половина (44%) МКП висловила загальну потребу у кухонному приладді. Як і у попередньому раунді, найчастіше називали каstrулі (83%), сковорідки (82%) та столові прибори (74%).

- 99% МКП зазначили, що продуктовий магазин/ринок знаходиться в межах однієї години пішки
- 92% МКП повідомили, що мають кухонне(і) приміщення
- 64% МКП повідомили про наявність загального приміщення для прийому їжі

Близько десятої частини МКП зазначили про значні або часткові потреби у дитячому харчуванні (13% та 10% відповідно): сік (89% з тих МКП, які повідомили про значні або часткові потреби), овочі та фрукти (87%) та дитячі каші (82%).

Потреба у продуктах харчування, % МКП

Значні потреби	█	54%
Відсутність потреб	█	29%
Часткова потреба	█	14%
Не впевнений(а)	█	3%

Згідно отриманих даних найчастіше мешканці МКП купували продукти харчування за власний кошт (75% МКП), отримували від неурядових організацій (НУО) (32%) або від керівництва МКП (26%). Вказані показники є стабільними відносно попереднього 7-го, лютевого, раунду, за винятком надання продуктів харчування НУО (у 7-му раунді – 39% МКП).

ПОТРЕБИ МКП В ПРОДУКТАХ ХАРЧУВАННЯ

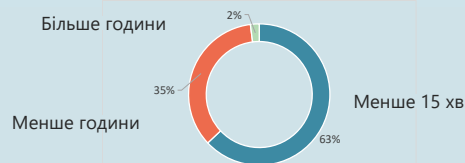
ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я

За інформацією, отриманою від керівництва опитаних МКП, карета швидкої допомоги не мала можливості дістатись до 1% МКП. Про відсутність аптек першої допомоги повідомлено у 10% МКП.

У середньому, в межах однієї години від МКП з використанням звичайного виду місцевого транспорту знаходяться два заклади первинної медичної допомоги. Найменша кількість закладів первинної медичної допомоги за вказаним критерієм було зафіксовано у Чернігівській, Сумській та Дніпропетровській областях.

Середня кількість закладів вторинної медичної допомоги, до яких з МКП можна дістатись протягом однієї години, також дорівнювала приблизно двом.

Час, потрібний, щоб дістатися до найближчого медичного закладу, % МКП

Відсутність аптек першої медичної допомоги, % МКП

Північний регіон	█	18%
Східний регіон	█	13%
Центральний регіон	█	9%
Західний регіон	█	6%

СФЕРА ЗАХИСТУ ТА ДОСТУП ДО ПОСЛУГ

- 95% МКП зазначали, що громадський транспорт знаходиться у пішій доступності (менш ніж 2 км)
- 22% МКП повідомили про відсутність банкоматів у пішій доступності
- 69% МКП зазначили, що центри надання адміністративних послуг (ЦНАПи) знаходяться у пішій доступності

Психосоціальні допомога

Психологічна допомога, згідно отриманих даних, доступна в 91% опитаних МКП, і мешканці обізнані, як отримати таку допомогу. Також, у 87% МКП мешканці мають доступ до психосоціальної підтримки для дорослих (ПСД).

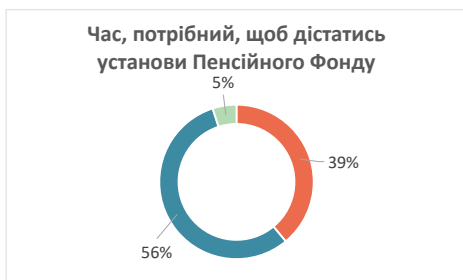
Можливі способи отримання ПСД, % МКП, які повідомили про наявність ПСД¹⁰

Надання консультаційних послуг за запитом	██████████	77%
Візит психолога за запитом	██████████	67%
Можливість отримання психологічної допомоги щодня безпосередньо в МКП	■	11%
Можливість отримання консультаційних послуг щодня безпосередньо в МКП	■	7%

Цей відсоток виявився значно вищим в МКП, розташованих в закладах охорони здоров'я та об'єктах соціального житла.¹¹

Візити соціальних працівників

За даними керівництва 71% МКП відвідували соціальні працівники. З них 35% було візитів за запитом, 30% відвідувалися щомісяця, а 23% – щотижня.

Протидія гендерно зумовленому насильству (ГЗН) та торгівлі людьми

Згідно отриманих даних у 46% МКП відсутня можливість повідомити про випадки гендерно зумовленого насильства та торгівлі людьми; найвищий відсоток продемонстрували Північний та Східний регіони (65% та 60% МКП відповідно), а найнижчий – Західний регіон (34%).

Крім того, у 30% МКП відсутній механізм перенаправлення осіб, що знаходяться у зоні ризику або постраждали від гендерно зумовленого насильства, інших видів насильства або торгівлі людьми, для отримати допомоги. Найвищий відсоток таких МКП також спостерігався у Північному (46% МКП) та Східному (42%) регіонах, особливо у Донецькій (76%), Харківській (65%) та Київській (56%) областях.

Доступ до документації та державної соціальної допомоги

Десять відсотків (10%) керівників МКП зазначили, що ВПО повідомляли, що стикалися з труднощі під час реалізації їхніх прав. Такі труднощі найчастіше були пов'язані із втратою особистих чи інших важливих документів або перешкодами, що виникали під час їх заміни (4% МКП), а також перешкодами, що стосувалися безробіття, зокрема, отримання статусу безробітного або матеріальної допомоги (3%), отримання соціальних послуг (2%).¹² Сорок два відсотки (42%) МКП повідомили про перенаправлення мешканців до відповідних органів для вирішення зазначених питань, а 28% вказали на вирішення таких питань безпосередньо керівництвом МКП.

СФЕРА ОСВІТИ

Більше половини (53%) МКП зазначили, що більшість дітей шкільного віку, що мешкали в МКП, навчались дистанційно, 31% повідомили про змішану форму навчання – частково очну форму навчання, частково дистанційну, а 15% стверджували, що діти навчаються за очною формою. Найчастіше про використання очної форми навчання повідомлялось у Центральному та Північному регіонах (27% та 26% МКП відповідно), найнижчий відсоток відмічено у Східному регіоні (3%). Стосовно зарахування до навчальних закладів 59% керівників МКП повідомили, що наскільки їм відомо, батьки записують дітей до шкіл на очну форму навчання, 29% зазначили, що батьки не зацікавлені у використанні такої форми навчання (12% не знали відповіді на це питання).

Близько третини (30%) МКП повідомили про наявність щонайменше однієї перешкоди під час доступу дітей до освіти. Серед перешкод у доступі до освіти, про які зазначалось найчастіше: відсутність необхідного обладнання (зокрема, ноутбуків) згадали 20% опитаних МКП; відсутність окремого приміщення для дистанційного навчання відмітили 16% МКП, а відсутність інтернет-з'єднання - 6% МКП.

Двадцять вісім відсотків (28%) МКП, розташованих у навчальних закладах (школах, дитячих садках, гуртожитках та інших освітніх установах), зазначили, що надання освітніх послуг було частково ускладнене через перебування в них ВПО, а 11% вказали на пов'язаний із цим значний негативний вплив (інколи до призупинення освітнього процесу). П'ятдесят вісім відсотків (58%) повідомили про відсутність негативного впливу на процес надання освітніх послуг взагалі.

Наявність освітніх закладів із можливістю зарахування на навчання (до 30 хвилин з використанням громадського транспорту), % МКП

10. Стосується як надання психологічних послуг (майже п'ята частина МКП), так і консультаційних послуг (майже чверть МКП). Для цілей даного дослідження такі послуги як юридична допомога, доступ до правосуддя, відшкодування та компенсації, відновлення документів тощо вважаються консультаційними послугами.

11. Включає в себе готелі, соціальні установи, пансіонати, школи-інтернати тощо.

12. Тридцять сім відсотків (37%) керівників МКП зазначили, що протягом 30 днів, що передували збору даних, їм стало відомо про один випадок, пов'язаний з перешкодами, з якими стикнулись особи, що мешкають в МКП, під час реалізації прав ВПО, 47% стверджували, що їм стало відомо від 2 до 5 таких випадків, а 7% – від 6 до 10.

ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ТА ПОТРЕБИ

Близько половини (51%) МКП повідомили про отримання гуманітарної допомоги протягом 30 днів, що передували збору даних; цей показник є нижчим у порівнянні з попереднім раундом (58%).

Як і у попередньому, квітневому, раунді, МКП, розташовані у Східному та Північному регіонах, рідше, якщо порівнювати з іншими регіонами, повідомляли про отримання допомоги. Зокрема, згідно наданої інформації 78% МКП у Сумській, 72% у Дніпропетровській та 71% у Донецькій областях не отримували гуманітарної допомоги протягом 30 днів, що передували збору даних.

Розподіл отриманої гуманітарної допомоги за регіонами, % МКП

Західний регіон	██████████	60%
Центральний регіон	██████████	51%
Східний регіон	██████████	45%
Північний регіон	██████████	45%

Вид отриманої гуманітарної допомоги, за % МКП

Продукти харчування	██████████	47%
Засоби особистої гігієни	██████████	43%
Засоби для прибирання	██████████	24%
Спальні принадлежности	██████████	21%
Кухонне обладнання	██████████	14%
Психосоціальна допомога	██████████	12%
Одяг та взуття	██████████	12%

Близько половини (46%) МКП повідомили про повний розподіл керівництвом серед мешканців гуманітарної допомоги у вигляді предметів домашнього вжитку, 14% зазначили про частковий розподіл.

Тільки 1% МКП зазначили, що стикалися з труднощами при розподілі отриманої допомоги.

97% МКП повідомили про потребу в одному або декількох видах гуманітарної допомоги

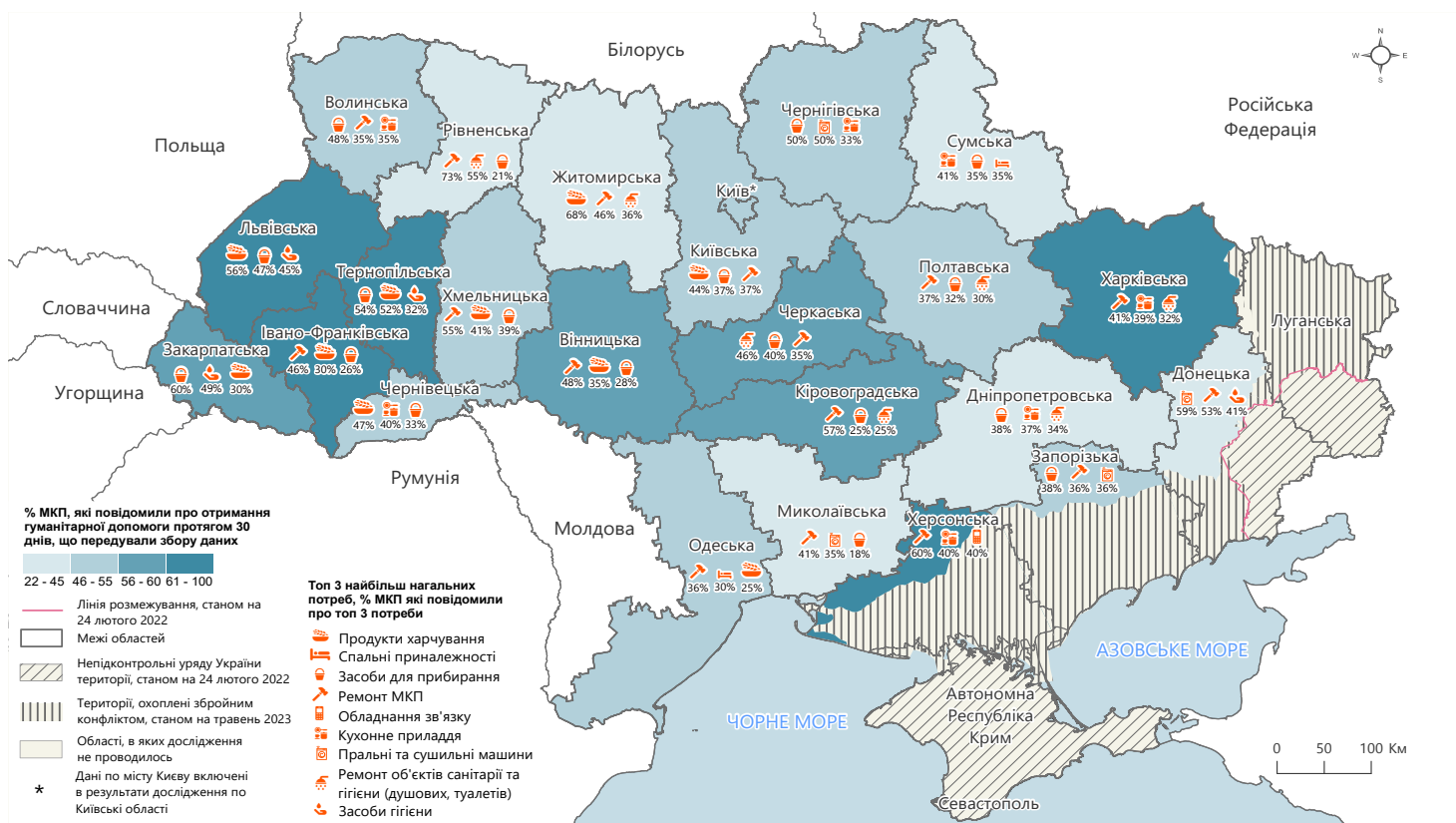
Якщо порівнювати з Раундом 7 (березень-квітень 2023) види гуманітарної допомоги, отриманої МКП, суттєво не змінилися - переважно гуманітарними організаціями надавалися аналогічні предмети та послуги. Види потреб в гуманітарній допомозі також залишаються незмінними впродовж раундів ММКП.

Певні види допомоги, в яких, за словами керівників МКП, існує нагальна потреба, наведені на мапі нижче.

Потреби, про які зазначалось найчастіше, % МКП

Засоби для прибирання	██████████	75%
Засоби особистої гігієни	██████████	65%
Продукти харчування	██████████	56%
Ремонтні роботи (не пов'язані з ВСГ*)	██████████	52%
Кухонне обладнання	██████████	48%
Ремонтні роботи, пов'язані з ВСГ*	██████████	43%
Пральні та сушильні машини	██████████	35%

ОТРИМАНА ГУМАНІТАРНА ДОПОМОГА ТА НАГАЛЬНІ ПОТРЕБИ

* - водопостачання, санітарія та гігієна.

МОДУЛЬНІ МІСТЕЧКА

У рамках Раунду 8 досліджено 33 модульних містечка, у яких мешкали 4 786 осіб (75% дорослих та 25% дітей), середній рівень заповненості склав 53%. У цілому, на підтвердження даних, отриманих у Раунді 7, гуманітарна ситуація у модульних містечках є кращою, ніж в інших МКП, також вони більш наближені до стандартів Кластеру СССМ.

Зокрема, 85% з них зазначили, що мають письмові правила перебування (середній показник по Україні 79%), 76% повідомили про підписання договорів з ВПО (у цілому по Україні 44%) та 66% стверджували, що підписують з мешканцями згоду на збір та використання персональних даних (у середньому по Україні 56%).

Керівництво МКП, розташованих у модульних містечках, частіше консультувалось з ВПО у процесі прийняття рішень щодо діяльності МКП шляхом проведення загальних зборів (68% порівняно з 49% у цілому по Україні). Індивідуальні консультації проводились у 29% модульних містечок.

Майже дві третини модульних містечок повідомили про поділ кімнат за ознакою статі (у два рази більше порівняно із середнім показником по Україні). Також усі душові/ ванні кімнати та туалети розділені за ознакою статі у 69% та 70% модульних містечок (відповідно), а душові/ ванні кімнати

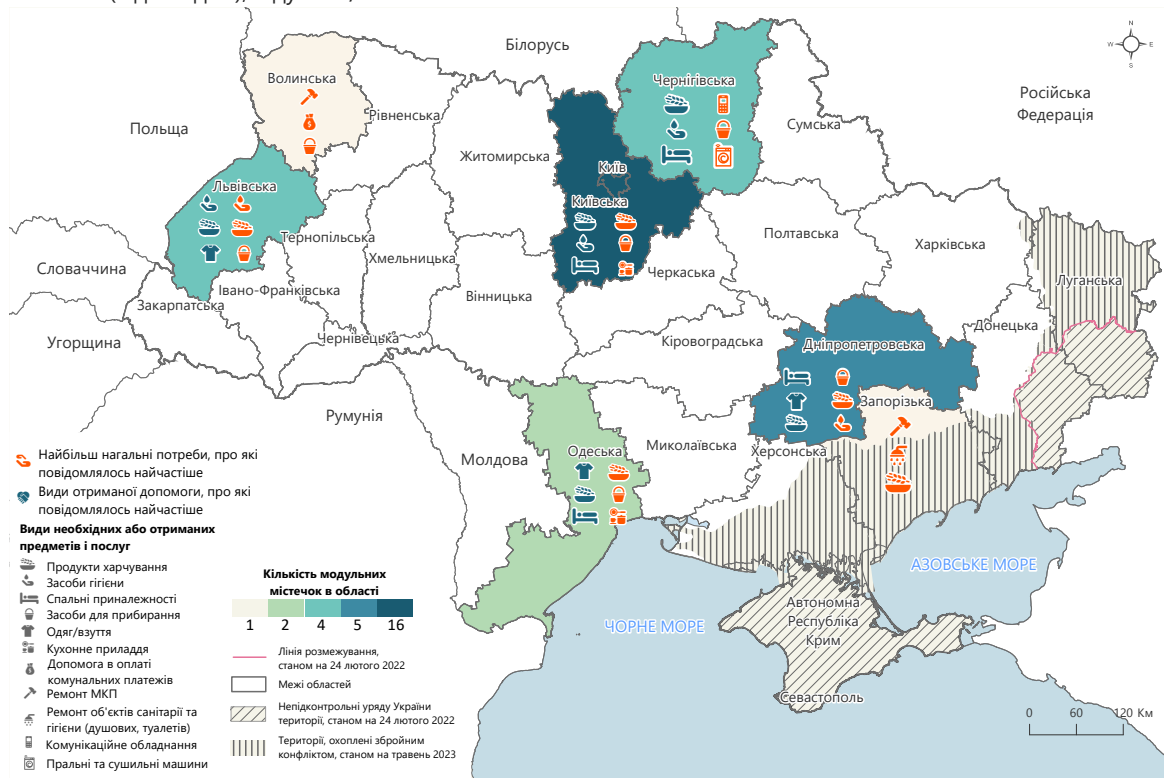
0% модульних містечок повідомили про розміщення ВПО в одному спільному приміщенні

та туалети, пристосовані для людей з інвалідністю, згідно отриманих даних, облаштовані у 44% та 42% модульних містечок (відповідно).

Модульні містечка продемонстрували кращі умови у сфері доступу до громадських послуг та інформації порівняно з іншими МКП. Зокрема, всі модульні містечка зазначили про наявність громадського транспорту у пішій доступності (у цілому по Україні 95%), 91% повідомив, що мають резервні джерела живлення (середній показник 62%), та 76% зазначили, що мають достатню потужність проводки, враховуючи рівень споживання електроенергії (середній показник 60%).

Водночас, можливість повідомити про випадки ГЗН* та торгівлі людьми, згідно наданої інформації, відсутня в 52% модульних містечок; 39% модульним містечкам бракувало впроваджені системи перенаправлення осіб, які знаходяться в зоні ризику або постраждали від ГЗН.

Також, лише 3% модульних містечок повідомили про наявність бомбосховища безпосередньо у будівлі МКП (середній показник по Україні 44%); 58% повідомили, що бомбосховище знаходиться в межах 10 хвилин пішки.

КОМУНАЛЬНІ ПОСЛУГИ ТА ЗВ'ЯЗОК

Більшість МКП (92%) повідомили про відсутність перебоїв з електропостачанням протягом 30 днів, що передували збору даних, що уявляється значно більш у порівнянні з лише 15% таких МКП у лютнево-березневому раунді. П'ять відсотків МКП зазначили, що середня тривалість відключень складала 1-2 години.¹³ Серед областей, де МКП найчастіше повідомляли про перебої з електропостачанням: Харківська (15% МКП), Тернопільська (21%) та Одеська (23%) області.

Згідно інформації, наданої керівництвом, потужність проводки була достатньою для забезпечення нормальної діяльності 60% МКП. Тридцять відсотків (30%) МКП, при цьому, зазначили, що електропроводка час від часу не витримувала поточний рівень споживання, а 8% – вказали, що стикаються з цією проблемою постійно.

Доступ до безпроводного інтернету, згідно отриманих даних, відсутній для мешканців у 14% МКП; у 8% МКП - доступний частково. Серед МКП з постійним доступом до безпроводного інтернету (77% МКП), його використання для мешканців було безкоштовним у 73% та платним у 26% МКП.

Деякі МКП (6%) повідомили про перебої з водопостачанням.

Низька якість сигналу мобільної мережі, % МКП

Херсонська	20%
Одеська	17%
Львівська	14%
Кіровоградська	13%
Черкаська	13%

Недостатня кількість розеток в МКП, % МКП

Чернігівська	50%
Полтавська	41%
Вінницька	33%
Хмельницька	32%
Харківська	32%

* - гендерно зумовлене насильство.

13. Один відсоток (1%) МКП повідомив, що відключення електроенергії тривали в середньому 3-4 години, 1% - 5-8 годин та 1% - більше 16 годин.

КОНТЕКСТ ТА МЕТОДОЛОГІЯ

У липні 2022 року Кластер з питань управління та координації МКП в Україні, спільно з партнерами та за технічної підтримки Ініціативи REACH, розпочав регулярне мультисекторальне дослідження «Моніторинг місць компактного проживання ВПО».

Збір первинних даних здійснюється інтерв'юерами Ініціативи REACH, партнерських організацій, а також представниками Офісу Уповноваженого Верховної Ради з прав людини шляхом проведення інтерв'ю з ключовими інформантами - керівниками або відповідальними особами МКП, які обізнані про ситуацію в МКП. Перевага надавалась здійсненню особистих інтерв'ю, якщо це дозволяла безпекова ситуація; в інших випадках інтерв'ю проводилися телефоном.

Упродовж 8-го раунду 86% інтерв'ю зібрано під час проведення моніторингових візитів, а 14% – шляхом здійснення телефонних інтерв'ю.

Метою було зібрати щонайменше 50 інтерв'ю на область. У Донецькій, Київській, Миколаївській, Сумській, Херсонській та Чернігівській областях наявна менша кількість МКП; за можливості, всі МКП було опитано.

Обмеження методології

Місцерозташування опитаних МКП не в повній мірі відображає мапу знаходження МКП на території України, а поточна географія проведення моніторингу залежить від зусиль та присутності партнерів у певних областях та регіонах. Результати дослідження слід розглядати лише як індикативні. З 1 277 опитаних МКП 1 215 виявились функціонуючими та розміщували ВПО на момент збору даних, у той час як 62 зазначили, що на момент проведення опитування мешканці в МКП відсутні, але вони готові до поселення ВПО. Таким МКП питання стосовно демографічного розподілу не ставились.

Пов'язані матеріали та інформаційні продукти

Опитувальник для [Раунду 8](#).

[Інформаційний дашборд](#) з результатами раундів "Моніторинг місць компактного проживання ВПО"

[Інформаційний бюлетень, ММКП, Раунд 5](#) за результатами опитування на рівні домогосподарств

[Інформаційний бюлетень, ММКП, Раунд 7](#) з останніми результатами опитування ключових інформантів

ГЕОГРАФІЧНЕ ОХОПЛЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Регіони, області	№ МКП		
Центральний регіон	325	Полтавська	108
Черкаська	54	Запорізька	56
Чернівецька	59	Північний регіон	65
Хмельницька	57	Чернігівська	6
Миколаївська	22	Київська	41
Одеська	48	Сумська	18
Вінницька	55	Західний регіон	418
Житомирська	30	Івано-Франківська	61
Східний регіон	469	Львівська	91
Дніпропетровська	162	Рівненська	62
Донецька	17	Тернопільська	66
Харківська	66	Волинська	52
Херсонська	5	Закарпатська	86
Кіровоградська	55	Разом	1,277

Про Ініціативу REACH

Ініціатива REACH сприяє розробці інформаційних інструментів і презентаційних матеріалів, які сприяють прийняттю учасниками гуманітарного процесу обґрунтованих рішень в умовах надзвичайних ситуацій, процесі відновлення та забезпечення розвитку. Методологічні підходи, які використовує REACH, включають в себе збір первинних даних, а також поглиблений аналіз; діяльність організації здійснюється за допомогою механізмів координації між учасниками гуманітарної діяльності. REACH є спільною ініціативою міжнародних неурядових організацій - Ініціативи IMPACT та ACTED, а також Навчального та дослідницького інституту Організації Об'єднаних Націй Програми з оперативного застосування супутникової інформації (UNITAR-UNOSAT).

КОНТАКТИ

Кластер з питань управління та координації МКП

Олександра Ферлікowska: ferlikov@unhcr.org

Камаль Мірзаєв: mirzayev@unhcr.org

REACH Ukraine

Мігель Іглесіас Лопес

miguel.iglesias-lopez@impact-initiatives.org

Партнерські організації

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

NORWEGIAN
REFUGEE COUNCIL

допомагаючи іншим зростати

у партнерстві з HIAS

